

KATARZYNA KOTARSKA
ALICJA DROHOMIRECKA

**OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WYKSZTAŁCENIA
RODZICÓW DZIECKA PRZEDSZKOLNEGO BADANEGO
W SZCZECINIE I STARGARDZIE SZCZECIŃSKIM W 1996 I 2005 ROKU**
**General description of pre-school child parents' education
studied in Szczecin and Stargard Szczeciński in 1996 and 2005**

Słowa kluczowe: dziecko przedszkolne, rozwój fizyczny, wykształcenie rodziców
Key words: physical development, pre-school children parent's education

1. Wstęp

Szczecin jest jednym z największych portów bałtyckich i ważnym portem rzeczynym. To także liczący się ośrodek przemysłowy, handlowy, administracyjny, kulturowy. Zaledwie o 36 km oddalony jest od niego Stargard Szczeciński, miasto o zasięgu regionalnym, znaczący w kraju ośrodek przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu odzieżowego i budowlanego. Położenie geograficzne Stargardu, a szczególnie sąsiedztwo ze Szczecinem daje większe możliwości rozwoju jego mieszkańcom, powoduje też jednak pewne ograniczenia. Bliskość tych dwóch aglomeracji wpływa w znaczący sposób na styl życia rodzin, a zwłaszcza na rozwój ich dzieci. Jednym z czynników oddziałujących na strukturę społeczną rodziny jest wykształcenie rodziców [7].

Celem przedstawionej pracy było porównanie środowiska rodzinnego (wykształcenia rodziców) dzieci przedszkolnych badanych w 1996 i 2005 roku.

2. Materiał i metoda badań

Badania prowadzono w 1996 r. Objęto nimi 865 dzieci (448 chłopców i 417 dziewcząt) w wieku od 4 do 7 lat z jedenastu przedszkoli w Szczecinie oraz 353 dzieci (168 chłopców i 185 dziewcząt) w wieku 4–6 lat z pięciu przedszkoli w Stargardzie Szczecińskim. Badania powtórzono w 2005 roku. Przebadano wówczas 887 dzieci (461 chłopców i 426 dziewcząt) oraz 364 dzieci (190 chłopców i 174 dziewczęta) w wieku od 4 do 6 lat z tych samych placówek wychowawczych. Ponadto w badaniach wykorzystano kwestionariusz-ankietę, na podstawie którego zebrano informacje dotyczące środowiska dziecka. Pytania dotyczyły:

- 1) wieku rodziców,
- 2) wysokości i masy ciała rodziców,
- 3) charakteru pracy rodziców,
- 4) wykształcenia rodziców,
- 5) warunków materialno-bytowych rodziny,
- 6) stanu zdrowia rodziców,
- 7) liczby osób w rodzinie, liczby dzieci oraz którym z kolei jest badane dziecko.

3. Wyniki badań

Wykształcenie rodziców

Wykształcenie ojca i matki określono jedną z następujących kategorii: 1 – wykształcenie podstawowe, 2 – wykształcenie średnie, 3 – wykształcenie wyższe.

Jak wynika z tabeli 1, w grupie badanych dzieci szczecińskich (1996 r.) najliczniejszą kategorią wykształcenia ojców jest wykształcenie średnie (48%), a następnie podstawowe (28%) i wyższe (24%). Podobnie w badanym zespole stargardzkim 40% stanowili ojcowie z wykształceniem średnim, 32% z wykształceniem podstawowym, a 28% z wyższym. Wśród matek badanych dzieci szczecińskich najliczniejszą grupą są także osoby z wykształceniem średnim (52%), następnie wyższym (27%) i podstawowym (21%). Podobnie w materiale stargardzkim: 44% matek badanych dzieci miało wykształcenie średnie, 30% wyższe, a 26% podstawowe. Można zauważyć, że częściej w obu badanych zespołach występują ojcowie z niższym wykształceniem niż matki. Taka sama zależność dotyczy zarówno rodziców chłopców, jak i dziewcząt.

Jak wykazują badania przeprowadzone w 2005 roku (tabela 1), w środowisku rodzinnym dzieci ze Szczecina najliczniejszą kategorią wykształcenia rodziców jest wykształcenie wyższe (55% ojców i 56% matek), a następnie wykształcenie średnie (45% ojców i 44% matek). W rodzinach chłopców i dziewcząt ze Stargardu Szczecińskiego (2005 r.) zauważono tendencję podobną do stwierdzonej w badaniach w 1996 roku. Dominującą kategorią wykształcenia jest wykształcenie średnie (55% ojców i 52% matek), a następnie wykształcenie wyższe (54% ojców i 48% matek). Zastanawia natomiast fakt braku występowania kategorii wykształcenia podstawowego w obu środowiskach rodzinnych badanych dzieci. Nie wiadomo, czy kategoria rodzin z wykształceniem podstawowym zanika, czy też dzieci z tych rodzin nie uczęszczają do przedszkoli.

Tabela 1

Procentowe zestawienie poziomu wykształcenia rodziców dzieci ze Szczecina i Stargardu Szczecińskiego

Badana cecha	Chłopcy Szczecin		Dziewczeta Szczecin		Łącznie dzieci Szczecin		Chłopcy Stargard Szczeciński		Dziewczeta Stargard Szczeciński		Łącznie dzieci Stargard Szczeciński		
	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec	matka	
Badania 1996 rok	Wykształcenie podstawowe	27%	20%	29%	21%	28%	21%	35%	27%	29%	26%	32%	26%
	Wykształcenie średnie	49%	52%	47%	52%	48%	52%	40%	47%	40%	41%	40%	44%
	Wykształcenie wyższe	24%	28%	24%	27%	24%	27%	25%	26%	31%	33%	28%	30%
Badania 2005 rok	Wykształcenie podstawowe	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Wykształcenie średnie	45%	43%	45%	46%	45%	44%	54%	54%	54%	49%	55%	52%
	Wykształcenie wyższe	55%	57%	55%	54%	55%	56%	46%	46%	46%	51%	54%	48%

W rekonstrukcji typu rodziny umieszczenie ojca na pierwszym miejscu, a matki na drugim pozwoliło stworzyć następujące kombinacje (1996 r.):

<i>Typ</i>	<i>ojciec</i>	<i>matka</i>
1:1	podstawowe	podstawowe
1:2	podstawowe	średnie
1:3	podstawowe	wyższe
2:1	średnie	podstawowe
2:2	średnie	średnie
2:3	średnie	wyższe
3:1	wyższe	podstawowe
3:2	wyższe	średnie
3:3	wyższe	wyższe

W roku 2005 na podstawie takiej samej zasady utworzono kombinacje:

<i>Typ</i>	<i>ojciec</i>	<i>matka</i>
2:2	średnie	średnie
2:3	średnie	wyższe
3:2	wyższe	średnie
3:3	wyższe	wyższe

Jak wynika z tabeli 2, zestawiając badane cechy w odpowiednie kombinacje można wnioskować, że generalnie najliczniejszą grupę w zespole dzieci szczecińskich badanych w 1996 r. stanowią rodziny z wykształceniem średnim – 40%, następnie z wyższym – 20% i podstawowym – 19%. Podobnie wśród rodzin ze Stargardu Szczecińskiego 32% to rodziny z wykształceniem średnim, stanowiące grupę najliczniejszą. Kolejne miejsce zajmują rodziny z wykształceniem podstawowym (25%) , i wyższym (22%).

Tabela 2

Kategorie wykształcenia rodziców dzieci badanych w 1996 roku

Badana cecha – kategorie wykształcenia	Chłopcy Szczecin 1996	Dziewczęta Szczecin 1996	Łącznie dzieci Szczecin 1996	Chłopcy Stargard Szczeciński 1996	Dziewczęta Stargard Szczeciński 1996	Łącznie dzieci Stargard Szczeciński 1996
1	2	3	4	5	6	7
1:1	18%	20%	19%	26%	23%	25%
1:2	7,2%	8%	7,5%	8%	3%	6%

1	2	3	4	5	6	7
1:3	2%	1,2%	1,5%	1%	2%	1%
2:1	2%	1%	1,5%	1%	2%	2%
2:2	40%	40%	40%	33%	35%	32%
2:3	7%	6%	6,5%	6%	5%	6%
3:1	0%	0%	0,2%	0%	0%	0%
3:2	4%	3,8%	3,8%	6%	5%	6%
3:3	19,6%	20%	20%	19%	25%	22%

Jak wykazały badania prowadzone w 2005 r. (tabela 3), w środowisku szczecińskim dominowały rodziny, w których rodzice mieli wykształcenie wyższe (50%), a następnie średnie (29%). Pozostałe 6% stanowią rodziny, w których ojciec posiada wykształcenie średnie, a matka wyższe oraz kolejne 5% to rodziny z wyższym wykształceniem matki i średnim ojca. W badanym zespole ze Stargardu Szczecińskiego najliczniejszą grupę tworzą rodzice z wykształceniem średnim – 43%, a następnie z wykształceniem wyższym – 37%. W dalszym porównaniu 11% to rodziny z wykształceniem średnim ojca i wyższym matki oraz 8% z wykształceniem wyższym ojca i średnim matki.

Tabela 3

Kategorie wykształcenia rodziców dzieci badanych w 2005 roku

Badana cecha – kategorie wykształcenia	Chłopcy Szczecin 2005	Dziewczęta Szczeci 2005	Łącznie dzieci Szczecin 2005	Chłopcy Stargard Szczeciński 2005	Dziewczęta Stargard Szczeciński 2005	Łącznie dzieci Stargard Szczeciński 2005
1:1	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1:2	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1:3	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2:1	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2:2	39%	39%	39%	44%	43%	43%
2:3	6%	7%	6%	9%	13%	11%
3:1	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3:2	4%	7%	5%	9%	6%	8%
3:3	51%	49%	50%	37%	38%	37%

4. Podsumowanie

Badane dzieci szczecińskie i stargardzkie w 1996 roku rekrutowały się ze środowisk rodzinnych, w których najbardziej liczną kategorią wykształcenia obojga rodziców było wykształcenie średnie. Różnice wystąpiły w dalszym zestawieniu, w którym kolejną najliczniejszą grupę stanowili rodzice z wyższym

wykształceniem w grupie szczecińskiej, a w grupie stargardzkiej z podstawowym. Pozwala to stwierdzić, że częściej wyższe wykształcenie posiadają rodzice dzieci szczecińskich, jednakże dominacja ta nie jest wyraźna. W badaniach przeprowadzonych dziewięć lat później wykazano, że w środowisku szczecińskim dominują rodziny z wykształceniem wyższym ojca i matki, natomiast w środowisku stargardzkim najliczniejszą grupę stanowią rodzice z wykształceniem średnim. Zastanawia natomiast fakt braku występowania kategorii wykształcenia podstawowego w obu środowiskach rodzinnych badanych dzieci. Nie wiadomo, czy kategoria rodzin z wykształceniem podstawowym zanika, czy też dzieci z tych rodzin nie uczęszczają do przedszkoli.

5. Wnioski

1. W 1996 roku dominowały rodziny z wykształceniem średnim, obecnie najliczniejszą kategorię stanowią rodzice z wykształceniem wyższym.
2. Zastanawia fakt braku występowania kategorii wykształcenia podstawowego w obu środowiskach rodzinnych badanych dzieci w roku 2005.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Bieliński T., Welon Z., Żukowski W.: *Problem nierównowartości biologicznej warstw społecznych*. Materiały i Prace Antropologiczne 1988, nr 109, s. 123–140.
- [2] Charzewski J.: *Spoleczne uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci warszawskich*. Studia i Monografie. AWF, Warszawa 1981.
- [3] Drohomirecka A., Kotarska K.: *Biospoleczne uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci ze żłobków i z przedszkoli w Szczecinie i Stargardzie Szczecińskim*. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2004.
- [4] Drozdowski Z.: *Antropologia dla nauczycieli wychowania fizycznego*. AWF, Poznań 1988.
- [5] Drozdowski Z.: *Antropometria w wychowaniu fizycznym*. AWF, Poznań 1992.
- [6] Hurlok E.B.: *Rozwój dziecka*. PWN, Warszawa 1985.
- [7] Karczmarek M.: *Wpływ warunków życia na wzrastanie i rozwój człowieka*. Poznań 1995.
- [8] Przewęda R.: *Rozwój somatyczny i motoryczny*. WSiP, Warszawa 1981.
- [9] Przewęda R.: *Uwarunkowania poziomu sprawności fizycznej polskiej młodzieży szkolnej*. AWF, Warszawa 1985.
- [10] Szepelany M., Pośpiech J.: *Rozwój somatyczny i motoryczny dzieci i młodzieży raciborskiej na tle norm regionalnych*. W: *Teoretyczne i praktyczne aspekty aktywności ruchowej człowieka*. AWF, Katowice 1996.

**GENERAL DESCRIPTION OF PRE-SCHOOL CHILD PARENTS' EDUCATION
STUDIED IN SZCZECIN AND STARGARD SZCZECIŃSKI IN 1996 AND 2005**

Summary

The studies were carried out in 1996. There were studied 865 children (448 boys and 417 girls) in the age of 4 to 7 years from 11 nursery schools in Szczecin and 353 children (168 boys and 185 girls) in the age of 4 to 6 years from five nursery schools in Stargard Szczecińskim. Studies were repeated in 2005 and that time there were studied 887 children (461 boys and 426 girls) and 364 children (190 boys and 174 girls) in the age of 4 to 6 years from the same education institutions. Moreover a questionnaire – survey form was used to these studies. The information referred to the child's environment was collected on the basis of this questionnaire – survey form.

It was found that children studied in Szczecin and Stargard in 1996 came from the family environments, in which the most numerous category of both parents' education was the secondary education. Differences appeared in the second list, in which the next most numerous group consisted of the parents with the higher education in the Szczecin group and with the primary education in the Stargard group. It allows to find that the parents of the Szczecin children have oftener the higher education, however this domination is not distinct. In the studies carried out 9 years later it was found that the families with father's and mother's higher education dominate in the Szczecin environment, however the most numerous group in the Stargard environment are the parents with the secondary education. However there is strange the fact that there are no parents with the primary education in both family environments of the children studied. It is not known whether the category of the families with the primary education disappears or children from these families do not attend the nursery schools.

Translation: Paweł Cięszczyk